

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

Cap. I. Præsentiam Christi D. N. in sanctissimo Evcharistiae Sacramento
comprobant stupenda, quæ per illud facta sunt in mundo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39652

meam: vt in contemplatione pulchritudinem videam diuinæ faciei tuæ, & virtutum ac perfectionum tuarum elegantiam, ita vt ad eas imitandas exciter, & afficiar. Sonet in auribus meis dulcissima suauissimæ inspirationis tuæ vox, quæ me ad omnium horum operum exercitationem inuitet; vt auxilio tali præmunitus in omnibus eis valdè præcellens eadam; perueniamque ad te videndum, & in gloria tua æternum fruendum, Amen.

TRACTATVS III. FINIS.

TRACTATVS IV.

DE SACRATISSIMO EUCHARISTIÆ SACRAMENTO ET EXCELLENTI

PERFECTIONE, QVAM SVSCIPIENTIBUS ADFERT.

CAPVT PRIMVM.

PRAESENTIAM CHRISTI D. N. IN SANCTISSIMO Eucharistiæ Sacramento comprobant stupenda, quæ per illud facta sunt in mundo.

ANCTISSIMVM Altaris Sacramentum, quod etiam EUCHARISTIÆ appellamus, proprium locum (vt sacra Concilia Ecclesiæque Doctores allerunt) habet post Baptismũ & Confirmationẽ, quæ nos capaces dignosque reddunt ad illud suscipiendũ. Sed quoniam plerumque fideles in varias incidunt culpas, à quibus necesse est, eos per cõfessionis Sacramentum purgari, antequam hoc suscipiant: hoc poluimus quarto loco, tanquam solem inter septem planetas, quod tamen in excellentia & dignitate est omnium primum, & a fontem solis licet appellare: multis scilicet aquis redundantem. Nam ex septem fontibus Saluatoris hic gloriosior est, & abundantior: quia continet in se ipsummet

Concil. Trid.
sess. 7. c. 1.
S. Tho. 3. p.
4. 6. a. 2.
S. 3.

Ios. 15. 7.
Ija. 12. 3.

c Mac. 4. 2.

Saluatorem, qui fons est luminis, & aquarum omnium viuentium ipsius gratiæ; & Diuinus ille sol, de quo Malachias: *c Vobis timentibus nomen meum orietur SOL IUSTITIÆ, & sanitas in pennis eius; & salietis sicut vituli in cōspectu eius.* Quod promissum etsi cum iustis loquatur, qui huius vitæ labores iam superarunt quibus proinde diuinus hic sol nascetur, cum ad eos remunerandos cum ingenti gloria veniet; potest tamen eadem promissio applicari iustis, qui pœnitentiæ amaritudines, de quibus hætenus egimus, subierunt. Ijs enim sol hic iustitiæ nascitur, cum in hoc sacramentum è cælo descendit, ad vitam sanitatemque confirmandam, & augendam, quam illis erat elargitus. Et quemadmodum pennæ Solis appellantur splendoris radij illi ambientes, quibus ille per mundum gyrans, viuentes exhilarat. Ita solis huius Iustitiæ penas licet appellare duas huius sacramenti partes; quibus totam Ecclesiam circumiens, radios lucis ardoremque; cælestem ad animas sanandas, & exhilarandas emittit. quæ statim atque cum spiritu Sacramentū hoc susceperunt, tanquam vituli lacte saturi; hinc inde præ gaudio discurrunt, ac saltant: degustato enim suauissimo huius cibi lacte, exultant cum spiritus iubilis; saltantque in Diuino conspectu, sicut Dauid ante arcam fœderis saltabat. Sed mysterium singulare indicat translatio LXX. Interpretum, dicēs: *Salietis sicut vituli de vinculis relaxati.* significat enim, quemadmodum vituli, qui aliquandiu inclusi, & ligati manserunt, cum inde soluuntur, currunt, saltantque; ingenti letitia: Ita eos, qui catenis suorum peccatorum ligati erant, per sacramentū verò Confessionis soluti & liberati sunt, letari, & præ gaudio salire, cum vident Iustitiæ solem ipsos velle suis pennis protegere; & instar cibi in sanctissimo hoc sacramento dignari ad ipsos venire. Cuius sacramenti excellentias in hoc tractatu indicabimus, ijs præsuppositis, quæ in alijs nostris libris de eodem attulimus, vt pœnitentes, spiritus recentes nunc accipiant ad itinera & vias suæ reformationis peragendas: reliqui verò iusti animentur ad crescendum, & ascendendum ad sublimitatem perfectionis Christianæ, quæ per hoc sacramentum confertur.

In Medit.
part. 4. & 6.
Et in Duce
Spiritus. Trac.
2.

d Ps. 110. 4.

PRO fundamento autem eorum, quæ sunt dicenda, stabiliemus in hoc capite Diuinissimi huius mysterij veritatem, ad consolationem fidelium: de eo enim dixit Dauid: *d memoriam fecit mirabilem suorum, misericors, & miserator Dominus: escam dedit timentibus se,* qui hoc timore, & reuerentia, omnia peccata deuitant. Tot autem tantaque fuerunt hæc mirabilia, vt eos offuscauerint, qui se sapientes existimarunt; nec ea admittere voluerunt, filij superbiæ, quorum Rex est Sathan, qui quemadmodum Confessionem horrent, quia pudet peccata sua alteri homini aperire, dicentes: satis sibi esse, si Deo soli confiteantur: ita Cōmunionem sacrā contemnunt: quia pudet credere Christum Seruatorem nostrum latere sub eo, quod videtur esse panis & vinum;

dicen-

dicentes eum nec sua omnipotētia id fecere potuisse; nec bonitate voluisse, nec eius Maiestatem id decere. Sed in hoc ipso impij homines suā ignorantiam & superbiam Diabolicam manifestant: volentes omnipotentiam Dei exili suo intellectu & eiusdem bonitatē tumentis suā: superbiam iudicio metiri. de quibus S. Apostolus Iudas dixit: *quacunq; ignorant blasphemare. quacunq; autem naturaliter, tanquā muta animalia, norēt, in his corrumpi.* Et S. Petrus f. quod dominatione contemnant, audaces, sibi q; placentes, sectas non metuant *introducere, blasphemantes: & veluti irrationabilia pecora in corruptione sua perituros, percipientes mercedem suā iniustitia:* quia iudicio tantum sensuum & appetitionum gustu ducuntur, nisi enim malitia fuissent excacati, suasq; aures tanquam aspides surde occlusissent, audiissent dubio procul ipsius Christi Seruatoris verbū dicentis: *Caro mea verē est cibus, & sanguis meus verē est potus:* quod idem re ipsa confirmavit, cum postea: *h. accepit panem, deditq; discipulis dicens: accipite & comedite: hoc est corpus meum: & similiter calicem, dicens: bibite ex hoc omnes: hic est enim sanguis meus.* potestne quis dubitare Christū D. hęc verba dixisse: aut ea veram ac realem eius presentiam significare in cibo & potu, quē illis porrigebat? si enim voluisset clarē ac distinctē id tunc dicere, quod Ecclesia Catholica de eius presentia nunc confitetur; verbisq; uti, quæ dubitationem omnem & suspicionem excluderent: non potuisset alijs vllis uti magis proprijs & apertis, quā quibus est vsus. Si igitur ea dicere potuit: quis dubitet, potuisse eum, ac proinde voluisse facere, quod ea verba significant? Deo enim æquē facilē est rem aliquam facere, atq; dicere: siquidem verbo suo illam facit. Et quemadmodum super panem dixit illa verba: *Hoc est corpus meum*: ita fecit esse corpus suum. nec propterea vel in puncto Maiestatem & magnitudinem suam imminuit: sed potius ad infinitas Omnipotentię & Charitatis suę diuitias ostendendas voluit, hanc summam & memoriam suorum mirabilium facere: ut se ipsum daret in cibum ijs, qui illi credunt, timent, & tanquam filij diligunt. qui magno sibi honori tribuūt, patrem habere aded potentem ac bonum, aded generosum & magnanimum, ut magnitudinem reputer se se demittere, ut eos exaltet; & se se abijcere, ut eos extollat. Sicut enim non reputavit immensa sua Maiestate indignum, quod se demitteret ad suscipiendam formam serui, & ad crucem inter duos latrones subeundam, ob redemptionem hominū: Ita non dedignatur formam cibi sumere, & sic ad ipsosmet venire, & ad interiora eorum per se ipsum penetrare: ut suis illos donis repleat: sed potius in hac ipsa humiliatione illa mirabilia adumbravit, quæ in ipsa mundi creatione, & in lege veteri, ac deniq; in ipsa noua fecerat. Nam ex omnipotentia, quam in illis ostendit, ostendit etiam se potentiam habere ad hoc mirabile edendum, in quo reliqua illa quasi in compendium & summam redegit.

§. I. Mira-

c Iudas in
sua Canon.
verf. 10.
f. 2. Pet. 2. 10

g Ioan. 6. 56.
h Matth. 26.
26.

§. I. *Mirabilia in mundi Creatione.*I.
Mundi cre-
atio.Lib. 4. de
Sacram. c.4.
a Gene. 5 16

”

”

b Psa. 148 5.

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

”

P R I M V M in initio mundi ostendit magnus noster **D E V S** suam omnipotentiam : quòd solo verbo ex nihilo fecerit cælum & terram ; & reliqua, quæ vacuum hoc repleuerunt. Cur ergò non poterit eodem verbo suo facere, quod de hoc Diuino sacramento confitemur ? Perpendit huius rationis vim mirificè S. Ambros. dicens. Sermo Christi hoc conficit Sacramentum. Quis sermo Christi? nempe is, quo facta sunt omnia, a *Iussit Dominus, & factum est cælum; iussit Dominus & facta est terra; iussit Dominus, & facta sunt maria; iussit Dominus, & omnis creatura generata est.* Vides ergò quàm operatorius sit sermo Christi? si ergò tanta vis est in sermone Domini Iesu, vt inciperent esse, quæ non erant; quantò magis operatorius est, vt sint quæ erant; & in aliud commutentur: Cælum non erat, mare non erat, terra non erat. Sed audi dicentem: b *Ipsè dixit, & facta sunt; ipse mandauit, & creata sunt.* Ergò etsi non erat corpus Christi ante consecrationem, sed post consecrationem, dico tibi, quod iam est corpus Christi. Ipse dixit, & factum est; ipse mandauit, & creatum est. Hæc S. Ambros. Quibus addendum, quòd eodem ipso tempore, quo res omnes ex nihilo creando, **D E V S** omnipotentiam suam manifestauit; simul etiam suam ostendit immensitatem, qua in ijsdem ipsis Creaturis ipsemet esse cæpit. nam idē ipse immensus Dominus, qui à sua aternitate fuit in se ipso: cæpit, si ita loqui licet, expandere, & extendere se extra se ipsum, implendo ipsum cælum, terram, & omnia quæ in eis sunt, nullo vacuo aut inani relicto: in quo ipse non esset per essentiam, præsentiam, & potentiam præsentissimus, realiter scilicet, ac verè in suis omnib. creaturis intimè existens; ostendens etiam in hoc, quàm illas diligit. Quid ergò mirum, quòd idemmet **D E V S**, factus pro nobis homo, qui in se ipso quasi contractus, & ad solam vnã humanitatem angustatus quodammodo erat, voluerit se extra seipsum effundere; suaque omnipotentia modum quendam immensitatis ostendere, assistendo hominibus, seipsum illis coniungendo, & ad illorum intima penetrando: vt ex hoc illi aduertant, eius in se amorem & bonum, quod illis communicare desiderat? Si verbū quod exit ex ore tuo, cum sit reuera corporale, & non nisi vnum, ita effunditur & penetrat aures mille hominū, illud percipientium: quid magnum est, si Dei verbum caro factum, etiamsi vnicus tantum sit Christus, ad multos homines intrare, & cum eis vnire se possit. Est enim verbum omnipotens, & Maiestatis immensa; ideoque quod mandat, fit; & quod iubet, executioni mandatur. Et quemadmodum facere potest, vt sit Creatura, quæ non erat; & vt non sit, quæ erat: ita potest eam permutare, sicut volet, vt eam, & per eam ingredi possit pro libitu suo.

C O N I T E oculos tuos ad reliqua, quæ fecit ipse in mundi exordio: &

intel-

intelliges, quàm sit possibile, quod in Sanctissimo hoc Sacramento geritur: modò oculos habeas puros, cœlestique lumine ad ea benè cognoscenda illustratos. Non enim absq; mysterio est, quod primo die dixerit DEVS: *c fua lux: & facta est lux: & dixit sic lucem à tenebris. appellavitq; lucem diem, & tenebras noctem.* Hoc enim nobis significare voluit, quod sicut cœlo & terra, quæ creauerat, non potuissimus frui, nisi lucem statim creasset, qua ea videre & cognoscere possimus: Ita supernis diuinitatis & humanitatis Christi mysterijs, & operibus, quæ fecit, gaudere, & frui non possumus, nisi lucē ille in intellectu nostro creet, qua illa credamus, & cognoscamus. d *Vanum*, inquit Dauid, *est vobis an e lucem surgere.* sine qua nec laborare quis potest, nec vile quid agere. Hac luce incipiunt fideles ab infidelibus; iustique à peccatoribus diuicerni. Illi enim sunt filij lucis, hi tenebrarum; illi in die ambulant, hi impingunt de nocte illi hac luce credunt, quòd Christus DEVS noster sit Omnipotens, ad conuertendum panem in Corpus suum; & vinum in suum Sanguinem: Ideoque seipos excitant, vt tanto bono oblato fruantur; alij verò *erebelles lumini*, excæcati sunt, ne id credant, nec eo frui velint. Denique hæc lux est fortissimum aliud argumentum ad veritatem diuini huius Sacramenti confirmandam: sine huiusmodi enim de cœlo delapsa luce impossibile fuisset, tot homines, qui hæctenus in Ecclesia fuerunt, sanctos, sapientes, nec passione aliqua, nec lucri alicuius intuitu ductos, sensus suos abnegare voluisse, & summa firmitate ac certitudine credidisse, quod hic panis & vinum esse videtur, non id esse; sed verum corpus & sanguinem IESU Christi. Quæ enim humanæ rationes talibus viris ad id persuadendum sufficissent, nisi fidei ipsius lumen eam veritatem eos docuisset; & ipse DEVS omnipotenti suo verbo id illis persuasisset? Vt meritò dixerit Sanctus Bernardus, diuinæ omnipotentiae miraculum esse, quòd fides cum humano intellectu coniungatur: per quam coniunctionem possumus credere, eam esse veram; siquidem solus DEVS eam potest perficere.

Ab hac itaque luce deductus, perge ad considerandum, quod reliquis diebus DEVS fecit: & videbis, si in secundo die, solo verbo suo fecit *f firmamentum*, quod tantam aquarum molem aded vnitam separaret, *aquasq; quæ erant sub firmamento, ab his quæ erant firmamentum, diuideret*: mirum non esse, quod eodem omnipotenti suo verbo in sacra ipsa hostia firmamentum ponat corporis sui cœlestis vnionem illam & connexionem diuidendo, quam panis accidentia cum sua substantia & vini, cum sua habebant. Et si visibilis hic sol radijs suis terrestres aquas in subtilissimas nubes conuertit, crassum à subtili separando: quid mirum si iustitiae Sol radijs suæ omnipotentiae crassam panis substantiam in corpus suum glorificatum, & quodammodo spirituale factum, conuertat, in gratiam, & magnam

c Genes. 1. 3
Lux terram
& mentem
nostram il-
lustrat.

d Psal. 126 2

Iob. 14. 13

Fides maiorem.

Serm. 3. in
Vigil. Nati.

3.
f Gen. 16.
Sacramen-
tum est fir-
mamentum.

lumentis vnitatem : separaudo pretiosum eius à vili , & spirituale à carnali?

4.

Quid autem de ijs, quæ DEVS tertio die fecit, dicemus, in quo partem aridæ terræ in plantarum multitudinem conuertit, ad viuentium alimentum? Et eodem die formauit Dominus DEVS in ipsa terra paradysum voluptatis, in quo creaturus erat hominem: cuius terræ particulam conuertit in arborem vitæ, quæ in medio erat paradisi, vt fructus eius immortalẽ homini vitam impartiretur. Quid ergo mirum erit, si magnus idem DEVS substantiam panis in hanc vitæ arborem, Christum IESVM, conuertat: vt sit nutrimentum & aterna vita comedentis? non erat rationi consonum, quod Ecclesia paradysus careret sua arbore vitæ, ad suorum filiorum alimentum ac delicias; nec impossibile erat, alimentum corporale, & ordinarium hominum, panem scilicet, conuerti prodigiosè in arborem vitæ, quæ nutrimentum esset spirituale, & ordinarium iustorum.

5. Sacramentum est Arbor Vitæ.

5.

SED vltius adhuc Dei Omnipotentia progreditur in his naturalibus conuersionibus. Nam solo suo verbo partem *aquarum* conuertit in *pisces & aues*; partem verò *terra* in varia terrestria *animalia*; & ex parte aliqua *limi* formauit corpus *Adami*, & *inspirauit in faciem eius spiritaculum vitæ*: ex cuius *costa* edificauit corpus *Euæ*: quis igitur negauerit posse Deum, vt Sanctus Ambrosius ait, ex eo quod panis erat, facere corpus Christi? si enim verbum Dei potuit facere in momento, quod semina in multis mensibus & annis faciunt, & ex terra particula, aut aqua absque semine formare potuit perfectissima corpora: etiam nunc poterit panem in perfectissimum Saluatoris corpus conuertere: non quod tunc primum esse incipiat, quod non erat, sed quod substantiæ panis succedat sub eius accidentibus. Et, vt ait Sanctus Chrysostomus, quemadmodum verbum illud, quod in principio mundi dixit DEVS: *increscite & multiplicabimini, & replet e terram*; semel tantum ab ipso Deo prolatum, suum hucusque retinet effectum, concurrente naturâ ad rerû omnium generationem: Ita etiã verbû illud CHRISTI Domini: *Hoc est corpus meum*; quãuis semel tantum ab ipso prolatum, in hodiernum vsque diem, & ad finem vsque mundi Ecclesiam replet diuino hoc Sacrificio & Sacramento; accedente tamen Sacerdotis consecratione, qua verbum illud Christi in eius virtute repetit.

6. gen. 1. 20. 24. h Cep. 2. 7. 21.

Lib. 4. de Sacram. c. 4. S. Thom. 3. p. 9. 75. a. 8.

Homil. de Prodsti. Iuda. i Gene. 1. 28. Ex elementis format Deus corpora.

§. 2. Mirabilia veteris Legis.

PERGAMVS ad mirabilia & stupenda Legis veteris, ex quibus valdè credibile fiet, quod Noua de hoc diuino Sacramento testatur.

Quo

Quod Sanctus Cyrillus Alexandrinus grauissimis his verbis prosequitur. Animus malignus quæcunque non intelligit, statim tanquam friuola, falsa- que per arrogantiam eiecit; nulli cedens, nec aliquid supra ipsum esse existi- mans: quæies Iudæos fuisse cõperiemus. Nam cum oporteret eos, qui diui- nam virtutem Saluatoris ac potestatem, signorum miraculo perceperant, sermonem eius libenter suscipere: & si qua difficilia videbantur, eorum so- lutionem quærere: contra omnino faciunt. Et a *quomodo potest hic carnem su- am nobis dare*: de Deo non sine magna impietate conclamant, nec in mente venit: nihil esse impossibile apud Deum. Nam cum b *animales* essent (vt ait Paulus *spiritalia* intelligere nõ poterant: Sed fatuitas quædam, tam magnũ sibi videtur mysterium: sed nos magnum, quæso, à peccatis aliorum profe- ctum faciamus, & firmam fidem mysterijs adhibentes, nunquam in tã sub- limibus rebus illud, *Quomodo*, aut cogitemus, aut proferamus. Iudaicum e- nim hoc verbum est, extremi supplicij causa. Idem Nicodemus etiam cum diceret. c *Quomodo hæc fieri possunt?* merito audiuit. *Tu es Magister in Israel, & hæc ignoras?* aliorum igitur vt diximus, culpa perdocti, cum Deus operetur, non quæramus *Quomodo*, sed operis sui viam atque scientiam illi soli conce- damus. Ita profectò nos affici per Prophetam Isaiam Dominus ipse hor- tatur. d *Non enim sunt consilia mea,* inquit, *vt consilia vestra, nec sicut via vestra, via mea sunt, dicit Dominus: sed sicut exaltatur cælum à terra, sic exal- tate sunt via mea à viis vestris, & cogitationes mea à cogitationibus vestris.* Qui autem sapientia & virtute aded excellit: *quomodo* non operabitur ita miraculosè, vt operum suorum ratio mentem nostram effugiat? Non- nè vides, quid sapenumero mechanici faciunt? Incredibilia videntur nobis nonnunquam enarrare: sed tamen, quia similia ipsos fecisse vidi- mus: posse peragi ab ipsis facile credimus. *Quomodo* igitur summis cru- ciatibus digni non erunt, qui rerum omnium opificem Deum ita contem- nunt, vt *quomodo* in operibus suis dicere audeant? quem totius sapientia largitorem esse non ignorant: quem omnia posse Scriptura nos docuit. Si verò tu o Iudæ, *quomodo* etiam nunc clamas: hanc tuam imperitiam ego quoque sequutus, libenter *quomodo* ex Ægypto exiisti, rogabo; quomo- do in serpentem Mosaica fuit virga conuersa? quomodo lepra manus af- fecta, vno momento temporis, in pristinum statum restituta iterum fuit? quomodo in naturam sanguinis aquæ transierunt? quomodo patres tui per media maria, vt per aridam effugerunt? quomodo per linguam ama- ritudinis aquarum in dulcedinem recidit? quomodo elapide fontes aqua- rum fluebant? quomodo stetit Iordanis? quomodo solo clamore inexpug- nabilis Iericho cecidit? Innumerabilia sunt in quibus si *Quomodo* qua- ris, vniuersam euertere tibi Scripturam necesse erit; Prophetarum

Lib 4. in

Ioan. c. 13.

cc

cc

cc

cc

cc

a Ioan. 6. 5. 3.

cc

cc

cc

b 1. Cor. 2.

14.

c Quomodo?

Verbum

Iudaicum

cc

c Ioan. 3.

9. 10.

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

cc

Miracula

v. T. sta-

nent.

c

c

c

c

c

c

c

c

c

doctrinam, & ipsius Moyſis ſcripta contemne, aut contere omnipotentiam Dei, qui potuit illa facere, quia voluit. Quare credidiſſe Chriſto potiùs oportuit: & ſi quid arduum videbatur, ab eo humiliter petere, quàm veluti remulentos exclamare: *quomodo poteſt hic no bis carnem ſnam dare . . d manducandum?* Non itaque amplius hoc dic aſ: ſed demifſe ſupplica; id vt velit tibi declarare, ſubijciens tuum iudicium eius dictis. Hæc ferè Sanctus Cyrillus.

*Lib 4 de
Sacram. c. 4.
c. 5. de
ijs qui my-
ſterij in-
ſtantur.
Manna.*

E ADEM proſequitur Sanctus Ambroſius, plura alia miracula addens à Cyrillo prædictis, ad cuius imitationem licet etiam interrogare. Quomodo Manna deſcendebat quotidie de cælo mane, præcedente rore ad inſtar pruina? Quomodo Sol iſtud diſſolvebat in pœnâ negligentium: quod tamen ignis condiebat in alimentum diligentium? Et quomodo cum omnes eandem colligebant menſuram, nihil tamen ſupererat, aut deerat ex ijs, quæ illis erant neceſſaria? Quomodo vermibus ſcatebat die ſequenti Sabbatho tamen non corruppebatur, quod pridie fuit collectum? Quomodo, cum vnus & idem eſſet cibus, vnamque tantùm haberet naturam, & proprium ſaporem; omnium tamen ciborum ſapores in iuſtorum delicias continebat? Si igitur omnia hæc poſſibilia fuerunt omnipotentia Dei, volentis id ita fieri, vt populo, licet ingrato, rebeli, & beneficium non agnoſcenti indulgeret: cur non ſit poſſibile eidem diuinæ Omnipotentia, quod de hoc diuino Sacramento nobis reuelauit: vt populo Chriſtiano ſingulari hoc beneficio indulgeret? Si tot magnalia potuit, voluitque facere DEVS in eo cibo, qui CHRIS TI Domini noſtri fuit figura: quanto ampliora poterit, volētque in eo cibo præſtare, quem ipſemet CHRISTVS tribuit: eſtque ipſamet veritas, quam illa figura referebat? a Patres noſtri omnes (ait Apoſtolus) *eundem eſcam ſpiritualem manducauerunt, & omnes eundem potum ſpiritualem biberunt, bibeant autem de ſpiritu ali conſequentes eos Petra, petra autem erat CHRIS T V S.* Illi manna comederunt, nos panem viuam, quem manna referebat: illi aquam bibeant de petra, nos ſanguinem bibimus de viuâ petra, quam illa ſignificabat. Non igitur porrigit nobis in hoc Sacramento purum panem, & purum vinum, quæ figura ſint corporis & ſanguinis eius: ceſſauit enim figura; ſed verum corpus & ſanguinē, per cibum illum & potum figurata. Nam vt rectè Theophylactus perpendit: non dixit Chriſtus D. N. *come dite & bibite*, hoc enim eſt corporis & ſanguinis mei figura; ſed dixit, *hoc eſt corpus meū & ſanguis meus.* Sed quoniam omnibus affert horrore quædam, ſi hu nanam carnē comedere, talemque ſanguinem bibere cogitēt, voluit ipſe Dominus carnem ſuam accidentibus panis, ſanguinē verò vini accidentibus occultare: quæ ſunt aliàs cibus & potus hominū ordinarij: vt abſque villo horrore, magno verò noſtro commodo, illū ſub ſpecie illa, &

a 1. Cor. 10. 3

*Vmbra
ſugae veri-
tas.*

In Marc. 14

Matth. . 6.

Ioa. 6.

Idem Da.

maſ. injeri

us cisandus

igura

figura externa cibi ordinarij sumeremus. O sublimitatē charitatis Christi, qui, vt conuiuū ad eō diuinū nobis exhiberet, accepit ex figura, quod vtile erat relinquens, quod erat noxium. Noxium est rem absentem significare: vtile verò & commodum, rem præsentem ita occultare, vt ea frui sine horrore liceat. Stupendo enim quodam modo panis figuram cum suæ carnis veritate coniungit: vt figura quidem prouocet ad sumendum; veritas verò sumptionem reddat vtilissimam. Hæ sunt amoris adinventiones, quæ stulti mundi iudicio, stultitiæ existimantur: ignorat enim quid sit DEVM suas creaturas amare, suamque omnipotentiam in huiusmodi adinventionibus earum gratia excogitandis ostendere. Dauid (ait S. Augustinus) cum se videret in conspectu Regis Achis, extimuit valde; & vt se à morte liberaret, quia vitam suam charam habebat, finxit se insanū, immutando os suum, coram Rege, & (vt ipse Augustinus legit) *ferebatur in manibus suis*, quasi agredi tentaret, quod erat impossibile; & facere, quod stultitiam præ se ferebat. At verò bonus noster IESVS, vt nos à morte liberaret, veramque vitam nobis largiretur: præstitit reuera, quod fieri posse non videbatur: accepit enim se ipsum in manibus suis, cum panem quem in eis habebat, in suum conuertit corpus. delirium videtur esse amantis, mordere velle quem amat: quasi tentaret eū comedere. id ipsum tamē, vt Sanctus Chrysostomus ait, ingentis amoris est indicium. quos enim amamus, etiam morsu petimus, vt videamur eos velle comedere. Ideò S. Iob, ad ostendendum magnum suorum domesticorum erga se amorem, ait, consueuisse illos dicere: *quis det de carnis eius, vt saturemur*. Quod ergo Iob nō fecit, hoc fecit dulcis noster Iesus dans nobis ipsammet carnem suam in cibum, vt illa saturemur, in signū sui ingentis erga nos amoris; & eius, quem cupit, vt nos erga ipsum habeamus, oprantes eius carne saturari: vt cum Diuino eius spiritu coniungamur.

Ex his argumentum aliud non minus efficax deducitur, quàm fuerint præcedentia, ad veritatem huius Diuini Sacramenti comprobendam; eosque conuincendos, qui verè DEVM amant. Vbi enim est amor, non dubitatur de effectibus, quos facit amans, quando potest vt voti sui fiat compos. Cum igitur amor, si vehemens est, cupiat si possit, eum comedere, quē amat: vt vnum & idem cum ipso fiat: quid mirum, si Christi D. amor, cuius potentia & sapientia est immensa, viam & consilium inuenerit, quo, qui ipsum amant, obtineant, quod oprant? Antiqui in figura tantum illum comedeant: quia eorum amor debilis erat: Iusti autem in lege gratiæ eundem in propria sua natura comedunt: quia eorum amor est vehemens, nec umbris, sed veritatibus saturantur. Considera (ait S. Ambrosius) vtrum sit melius, manna, an Christi caro: illud erat è cælo, hæc autem de supra cælum & Domini ipsorum cælorum. Manna erat corruptibile: at Christi corpus est

Accidentium
utilitas.

S. Augusti in
Psa 33. Con-
cio. 1. § 2.
& Reg. 21. 13.
Collabebatur
inter
manus eorū,
& impinge-
bat in ostia
portæ, desu-
ebatque sa-
liua eius in
barbam.

Iob. 31. 31

Amor
Christi, ip-
sum vertit
in cibum.

Lib. de ijs.
qui myste-
rijs insistant.
9.

in corruptibilis & qui illud, ut oportet, gustauerit, à corruptione liber erit, Illud erat umbra, hæc est ipsa veritas. quod si umbra aded in admirationem rapit: quanto magis rapiet ipsa veritas, cuius illa erat umbra?

§. 3. *Mirabilia legis Nouæ.*

SE d omiſſis Teſtamenti Veteris umbris, veniamus ad ſtupenda, quæ ſunt in lege noua. quorum initium (ut idem S. Ambroſius expedit) fuit cum quadam mutatione, ſupra omnia, quæ in ipſa natura eſſe conſueuerunt prodigioſiſſima. Nam hoc ipſum Seruatoris noſtri corpus, quod eſt in hoc Sacramento, fuit in vtero Virginis ſacraſſimæ efformatum non vllius viri opera, ſed virtute Spiritus S. per quam etiam in Sanctiſſimo hoc Sacrameto conſtituitur. Virgo non incredula, ſed cum humilitate & prudentia Angelum interrogauit: a *quomodo fiet iſtud.* quod ſcilicet conceptura & paritura ſim filium, *quoniam virum non cognoſcam:* & reſpondit ei Angelus: *Spiritus S. ſuperueniet in te, & virtus altiſſimi obrumbrabit tibi.* Eum in modum ait S. Ioannes Damascenus: ſi me interroges, quomodo panis mutetur in corpus Chriſti, & vinum cum aqua in eius ſanguinem? reſpondebo tibi: Spiritus S. obumbrat, & hæc omnia facit, ſupra id quod dicere, poſſumus aut intelligere. Si *verbo Domini caeli firmati ſunt, & Spiritu oris eius omnis virtus eorū.* Et ipſum Diuinum verbum volens fieri homo, accepit ſibi ex puriſſimo ipſius virginis ſanguine corpus, abſque vllius viri opera: cur non poterit panem & vinum in ſuū corpus & ſanguinem cōuertere? Et quæadmodum panis, quæ tu comedis, vinumq; quæ bibis, vi naturali in corpus & ſanguinem tuum conuertuntur, nec aliud corpus ſit de nouo, extra illud, quæ prius habebas. Ita panis & vinum virtute Spiritus S. in ipſa cōſecratione cōuertuntur ſupernaturaliter in ipſum corpus & ſanguinem, quæ habet ipſe Saluator: quamuis modo diuerſo. De quo modo ſi quæras quomodo ſit, eſſe ve poſſit, ut vnū idemq; corpus ſit in celo & in terra, & varijs eius partibus; totumq; integrū in hoſtia aded parua, & in qualibet eius parte: ad id etiā reſpondebo. Spiritū S. hic etiā adumbrare, ſuaq; omnipotentiā oſtendere: eius. n. verbo viuū eſt efficax, ſummeq; potens. ſed, ut idē S. Ioan. Damasc. ait, modus eſt inſcrutabilis. Satis itaq; tibi ſit noſſe: quæ ibi eſt, nō eſſe purā carnē, ſed vnitam cum verbi æterni, & Omnipotentis Diuinitate, ſicut accenſus carbo eſt cū igne cōiunctus. Quod ſi ignis aded eſt efficax, ut naturā aliam in ſuam poſſit transformare: quid mirum quod ignis Diuinitatis cū corpore Saluatoris vnitus, panis ſubſtantiā in ipſius corporis ſubſtantiā tranſmutet: nō tamē mutatis externis accidētibus, ſed ſub eis, pro ut libuerit, ſe ipſū collocando. Nā Diuinus hic ignis vrit quæ vult, intacto relicto, quæ nō vult. quæadmodū ignis ita ſe cū rubo cōiunxit, ut *e rubus* quidem arderet, nō tamē cōbureretur. Ita Diuinus hic ignis, cū panis accidētibus ita cōiungitur, ut licet ſubſtantiā cōſumat, cui illa adhærebāt: illa tamē nō pereat,

ſed

Incarnatio.

*a Luc 1. 34.
Lib. 4. fidei
Orthodoxæ
c. 14.*

b Pſal. 32. 6.

Ignis diuinus.

c Exod. 3. 3.

sed seruatur. Hinc fit, vt fides mysterij Incarnationis fidē confirmet Eucharistia: incōparabiliter. n. maior est distantia inter Deū infinitū & hominem finitū, quā sit inter panē & carnē, cum vtraq; res sit creata. Si igitur Deus primā illam coniūctionē sua omnipotentia perfecit; & infinitus cū esset, non est dedignatus hominis naturā sibi cōiungere, propriā eius personalitatem creatā impediendo, diuina verò personalitate eius locū subeundo; vt ita vnus esset Deus & homo: nō est magnū quid, quod hic Deus & homo cōiungere se voluerit, cum accidentibus panis, remouens inde substantiā, quae ibi erat, & in eius locū pretiosissimā suā carnē supponens, vt optimo, quo posset, modo vnum quid fieret cum omnibus hominibus. Nam (vt S. Thomas perpendit) nō decebat Dei Maiestatem, personaliter se vnire cum singulis, quemadmodū cum humanitate Christi se vniuit: nec eius charitas continere se potuit, vt solus vnus homo, tanto illo bono frueretur, nisi etiam ad ceteros aliquo modo deriuaretur. Ad hoc igitur celestem hanc viam & cōsiliū inuenit, vt DEVS & homo sub forma cibi se collocaret: quō ad singulos illi pateret aditus: & per hoc Sacramentū singulis se cōiungeret, per quā coniūctionem, celestem gratiae & charitatis suae vnionem illis communicaret. Multi (ait S. Chrysof.) modō dicunt, vellem formam & speciem eius, vellem vestimēta ipsa, vellem calceamenta videre. sed attende, quod ipsum vides, ipsum tangis, ipsum comedis. Vestimenta eius desideras videre? ipse verò se ipsum tibi tradit, non vt videas solū: verū etiam, vt tangas, vt in te habeas. Hic. n. Dominus vniciq; se vult in hoc Sacramento coniungere: nec filios, quos genuit in cruce, nutrici alteri tradit nutriendos: sed ipse propria sua carne eos nutrit. vt intelligas, hanc carnem, quam à te accepit tibi tradere, vt ea nutriaris. Quis pastor vnquam membris suis oves suas nutrit; multae matres, post partum alijs nutricibus infantes dederunt: vt sui pectoris lacte eos nutrent. quod ipse facere noluit: sed proprio corpore nos alit & sibi coniungit, atque conglutinat. Tanta igitur charitate atq; honore affecti, non torpeamus. Nō videtis quanta infantes animi alacritate mamillas arripiunt: qua pressione papillis infigunt labia? Non igitur minore cupiditate nos quoq; ad hanc mensam, & ad huius calicis spirituale accedamus papillam. imò verò maiori desiderio, quasi lactentes pueri gratiam spiritus sugamus. Vnus sit nobis dolor, vna mœstitia. si hoc alimento spiritali priuemur. Hæc in summa S. Chrysofotomus, qui os aureum appellari promeruit: eò quod diuino huic pectori illud coniunxit: ex quo eloquentiam hausit ad laudes eius, & magnalia prædicanda.

ALTIVS tamen adhuc de eisdē magnalib⁹ sentiebat supremi huius Regis sponsa, cū diceret *d Osculetur me osculo oris sui: quia meliora sunt vbera tua vino, fragrantia unguentis optimis.* Quamuis enim his verbis sponsa præcipue petat

Diuini

Opusc. 58. c. 5

Amor sapiens.

Hom. 60. ad popul. 83. in Matth.

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

“

Diuini verbi Incarnationem, quæ humana naturæ sese cōiunxit, æternæ quoque Patris reconciliauit; & amoris doctrinam, quæ præstantior est, quàm timoris, gratiasque ac dona, quæ illum comitantur, in mundum inuexit: Sed simul petit etiam Saceratissimum Eucharistiæ mysterium, quæ Diuini verbum incarnatum ori nostro coniungitur, per quod intrat ad interiora nostra: duoque vbera per vtramque speciem Sacramentalem (in quibus corpus eius, & sanguis continetur) ita nobis porrigit, vt eius gratiæ, charitatis, amabilis doctrinæ, & reliquarum gratiarum, ac donorum, quibus plena sunt, lac sugere valeamus. Et quamuis non semper nobis detur ad hæc vbera accedere, vt communicemus, eiusque lac sugamus: semper tamen licet odore, ex eis afflante, interiorius confortari. Nam vbicumque illa sint, talem diuinitatis odorem spirant, vt sola præsentia sua aspicientes confortet, ac corroboret. Id enim insinuauit Saluator noster, cum dixit: *vbicumque fuerit corpus, illuc congregabimur & aquila.* Nam, vt S. Hieronymus ait quemadmodum aquila valde procul percipiunt odorem cadaueris, quo accepto, ad illud se conferunt, vt carnibus eius alantur: Ita animæ, quæ instar sunt aquilarum, odorem sentientes corporis Seruatoris N. in cruce pro nobis morientis: quod in hoc Diuino Sacramento tanquam mortuum nobis proponitur: ad illud perniciosissime volant, cum ingenti desiderio, vitam & nutritionem suam ex pretiosissima illa carne & sanguine sumendi,

§ 4 Triplex Sacra Eucharistiæ Finis.

TRES potissimum fines licet ex his conijcere, ob quos voluerit Christus D. N. nobiscum in sanctissimo hoc Sacramento permanere. *Primus* est, vt spirituale esset animarum nostrarum nutrimento, lac nobis vberum suorum offerendo, cum ipsum Sacramentum suscipitur. *Secundus* est vt esset sacrificium suauissimum, & immensa suauitatis oblatio in suæ passionis mortisque memoriam: quemadmodum in ipsa MISSA offertur, quæ genus quoddam est vocationis & inuitationis ad sacram Communionem: Nam odor confortans donorum & auxiliorum cælestium, quæ Deus piè assistentibus huic sacrificio largitur, eos disponit ad sacram Communionem, vt eiusdem Sacramenti participes fiant. Quamuis autem ad vtrumque hunc finem consequendum satis fuisset Christum D. N. ad breue tantum tempus, dum scilicet consecratio, Sacrificium, & S. Communio peraguntur, nobiscum manere: at hoc non satis illi fuit, ad infinitam suam charitatem, & amorem erga nos ostendendum: sed voluit diutius, & quasi habitator in ipsis templis habitare, quamdiu Sacramentales species perdurarent: vt ad eius præsentiam pro remedio nostrorum malorum, & laborum consolatione accederemus; & corda nostra, orationesque in eius conspectu effunderemus; Et hic *Tertius* est finis institutionis huius Sacramenti. *Quam-*

uis

Os & vbera
a SS. Sa-
cramenti.

c. Mat. 24.
28.
Communio
spiritualis.

1.
Cibus ani-
ma.

2.
Sacrificium.

3.
Præsentia.

uis enim ex ipso cœlo nos aspiciat, audiatque: At nos ex hac terra eum non videntes, quasi valdè à nobis remotum habemus. Cùm itaque nos corpori & visibiles effemus, voluit conditioni nostræ sese accommodare, & nobiscum sub corporali, & visibili forma inter nos ipsos permanere: ut propè existètem cernere, & alloqui, cum eoq; consuetudinè, & familiaritatè habere possemus: licet velo illo esset coopertus: Quid si dicas ad hæc omnia factis fuisse futuram imaginem & figuram eiusdem Domini in cruce pendentis, aut in cœlo glorificati, & regnantis. Id quidem satis fuisset, si ita ipse constituere voluisset: at infinita eius charitas omnipotentia suam adhibere voluit, ut medio alio magis glorioso, q̄ eius Diuina Sapiencia adinuenerat, vteretur, maiori. n. honore decebat nos afficere in lege gratiæ, quàm in naturali aut scripta affecisset. In lege naturæ a *Melchisedech Sacerdos Dei altissimi panem & vinum obtulit*: idque in figuram (vt S. Patres interpretantur) oblationis: quam factururus erat Christus D. N. quem Dauid b *Sacerdotem æternū secundum ordinem Melchisedech* appellat. Cùm igitur figuratū excedere debeat figurā, quemadmodum corpus excedit vmbra, & res ipsa ac veritas, picturam: fit, ut quemadmodum Christus Iesus Sacerdos Summus, dignitate sue personæ infinite excedit ipsum Melchisedech: Ita etiā eius oblationis præstantia, & excellentia, debeat excedere oblationē illā Melchisedech ac proinde nō debuit hæc oblatio Christi esse purus panis, & merum vinum: quia tunc nullo modo excessisset panem & vinum Melchisedech. Debit itaque maioris excellentiæ res aliqua offerri sub illa forma & specie panis & vini.

In lege quoq; veteri e *per singulos dies iugiter unus agnus mane, & pars decima simile, & tantundè vini Deo offerebatur*; & singulis d *Sabbathis* siue hebdomadis, *duodecim panes, ex simila*, qui panes propositiois vocabantur, præter alia sacrificia animalium, quæ diuersis anni temporibus offerebantur. Idq; totū fiebat in figura duplicis Sacrificij legis nouæ: alterius quidem cruenti, in quo ipse Christus D. N. se ipsum in cruce obtulit; alterius verò incruenti, in quo idem Christus D. N. sese offert, in forma & specie panis & vini. Pertinet igitur ad legis gratiæ excellentiam, ut quemadmodum cruentum eius sacrificium infinite excedebat antiqua: ita incruentum & quotidianū multò esset illis excellentius, quo sub panis & vini specieb⁹, caro & sanguis ipsiusmet agni qui tollit peccata mūdi, offerretur, & sic quotidianū hoc sacrificiū in dignitate corresponderet, essetq; par ei, quod pro omnib⁹ fuit oblatū in cruce.

Denique cum Christus D. N. voluerit, in Ecclesia sua esse templum, in quibus adoraretur, & cultus seruitiumque à fidelibus ei exhiberetur, necesse fuit. horum templorum gloriam multò maiorem esse, quàm templi illius antiqui fuerit. non tam quo ad gloriam temporalem, quàm spiritualementem iuxta Aggei prophetiam de templo Ierosolomitano, quod tunc a edificabatur.

Veritas figuram superet.

a Gen. 14. 18

b Ps. 109. 4.

c Exo. 29. 38
d Leu. 24. 7

Duplex sacrificium.

c Agge. 2. 10

Christus
presens in
templis no-
stris.Hom. 24 in
1. ad Corint.
S. Sacra-
mentum fa-
cit è terra
caelum.

f Mat. 6. 11

g Phil. 3. 20

a Apoc. 2. 17
S. Aug. Bed.
Ruprr. Vega
bid.

b Exo. 16. 31

dicentis: *e magna erit gloria domus istius nouissima plus quam prima.* scilicet Sa-
lomonis. Id quod ad litteram impletum est, quemadmodum multi Doctores sen-
tiunt: quando Christus D. N. in illud fuit ingressus. sua enim presentia mul-
to maiorem illi addidit honorem, quam ante unquam habuisset. Cum igitur
Ierosolomitano illud templum tanto esset in honore, propter arcam
Testamenti, quae figura erat ipsiusmet Christi: aequissimum omnino fuit,
ut templa nostra maiori in honore essent, in quibus altera arca noui Testa-
menti esset: non iam ut ipsius Christi figura, sed in qua ipsemet Christus con-
tineretur, ut adoretur, & obsequium ei praestaretur, ad quem tanquam ad
refugij locum, cum maiori securitate fiduciaque accederent Christiani, quae
solent Israelitae ad arcam illam Testamenti. Et ut semel concludam, dico
cum S. Chrysostomo: *dum in hac vita sumus, ut terra nobis caelum sit, facit hoc
mysterium.* Idem. n. Dominus, qui sua presentia honorem caelo affert, laetificat,
& gratia replet beatos: ipsemet est nobiscum in terra cum tota potentia
& gratia sua, ut bonis suis nos repleat, & participes aliquo modo eius fa-
ciat in terra, quod in caelo beatis communicat. Quamobrem si eius *evolun-
tatem cupis fieri in terra, sicut fit in caelo, comede quotidianum hunc panem, que
perere iuberis: ut illam exequaris.* Si vis sicut Apostolus *g conversationem in
esse in caelis:* panem hunc substantialiorem comede, qui te supra te ipsum
extollet: ut cum Angelis, & eorum Domino consuetudinem habeas. Ac de-
nique, si cupis animam tuam fieri caelum: panem hunc caelestem comede, si
enim thronus eius fueris, eris etiam caelum: incipiens statim in terram vitam
illam delibare, qua speras te fruaturum in caelo. Haec summa est eorum: quae
ad veritatem spectant: quam fides Catholica de altissimo, summeque vene-
rando hoc Sacramento docet. cuius excellentias fusius in sequentibus capi-
tibus ostendemus.

CAPVT II.

*QUOMODO CHRISTVS D. N. IN HOC SA-
cramento occultatus, per Fidem ac Meditationem, qu-
sumq; & spiritualem Communionis fru-
ctum cognoscatur.*

INTER Fidei nostrae mysteria, quod maxime absconditum est, no-
strosque sensus fugit, est sanctissimum Altaris Sacramentum, quod ip-
se D. N. teste S. Augustino, in Apocalypsi a *Manna absconditum* ap-
pellauit, innuens (ut Hugo Cardinalis perperdit) antiquum illud
Manna, Israelitis in deserto oblatum, quod absconditum & Arcae Testa-
menti inclusum intra Sancta Sanctorum seruabatur: sed multo tamen ali-
ter. Illius. n. b *Manna* substantia erat res valde minuta, & quasi *seminis Co-*

riandri.